

Pædagogisk læreplan for Eventyrhuset og Oasen

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for personalets pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner i relation til de intentioner, mål og krav, som fremgår af Dagtilbudsloven. I teksten finder du løbende links til supplerende informationer på vores og andre relevante hjemmesider.

Læreplanen er et fagligt dokument, hvor du som læser får et kig ind i det pædagogfaglige rum. Efter hvert afsnit indsætter vi beskrivelser, hvor du kan læse om, hvordan personalet omsætter den pædagogiske læreplans intentioner og mål i praksis. Du vil her blive præsenteret for to pædagogiske værktøjer *Miniprojektbeskrivelser* og *Praksisfortællinger*, som personalet bruger i arbejdet med pædagogisk læreplanlægning.

Et *Miniprojekt* er en handling eller et forløb, som sættes i gang af en eller flere pædagogiske medarbejdere med henblik på at planlægge, undersøge, evaluere og udvikle pædagogisk praksis. *Praksisfortællinger* er fortællinger om udvalgte episoder fra pædagogisk praksis, fortalt af pædagogiske medarbejdere med henblik på at formidle, undersøge og udvikle den pædagogiske praksis. Formålet med at bruge disse værktøjer er at realisere det pædagogiske grundlag og mål i den pædagogiske læreplan.

Gennem personalets beskrivelser får du mulighed for at følge deres overvejelser og valg, når de udvikler og udfolder pædagogikken inden for læreplanens forskellige områder og temaer. Vores pædagogiske læreplan opdateres løbende med nye projekter og fortællinger fra praksis.

Vi håber, du finder relevant viden og indsigt undervejs – rigtig god læselyst!

04-05-2026

Dette er et materiale fra Faaborg-Midtfyn Kommune.

Der er hentet inspiration fra Børne- og Undervisningsministeriets "Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold" samt "Skabelon til pædagogisk læreplan".

Miniprojektskabelonen er udarbejdet i samarbejde med UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole.

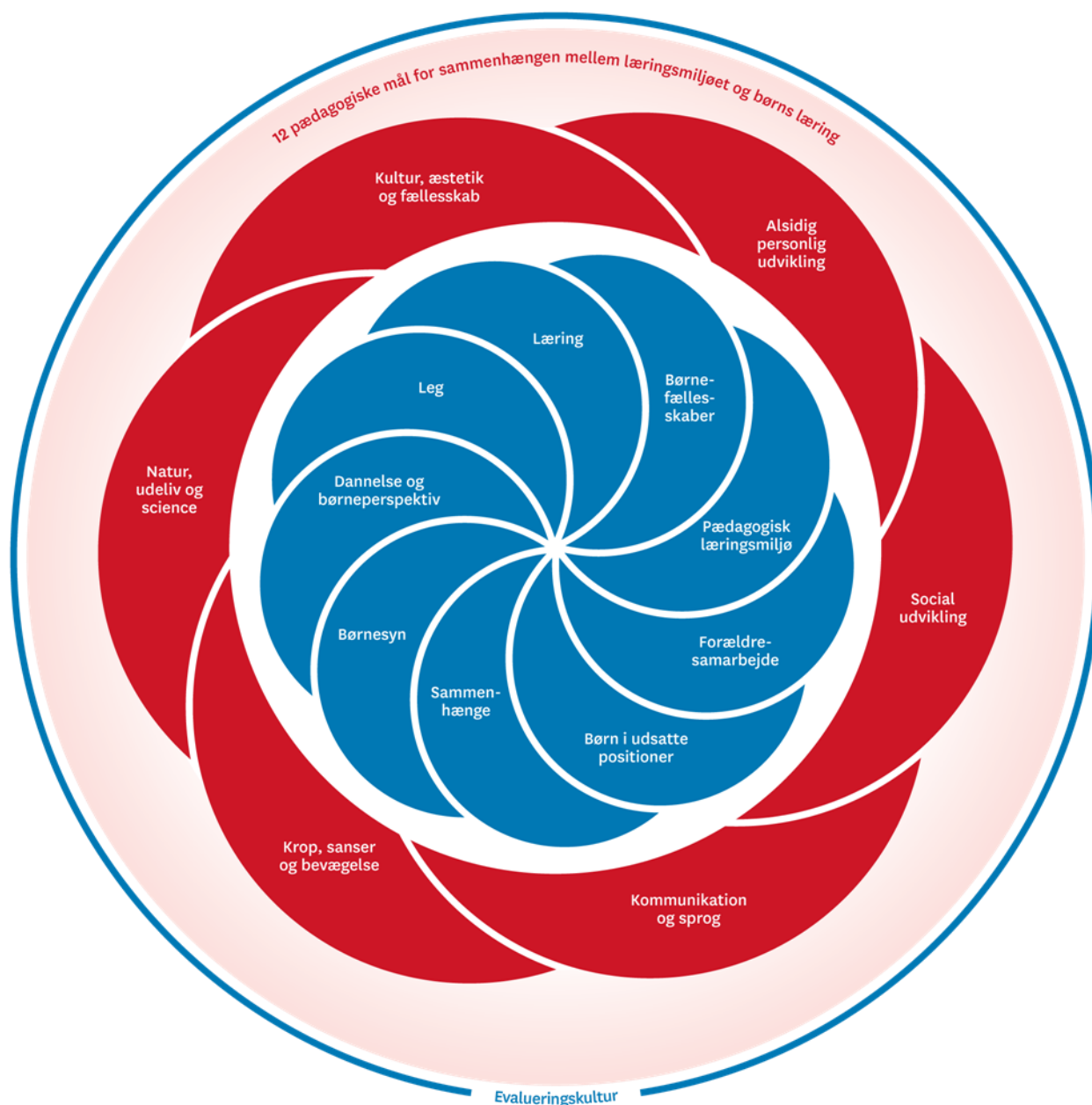
Skabelon til praksisfortællinger er udarbejdet med inspiration fra "Pædagogens grundfaglighed - Grundbog til pædagoguddannelsen", DAFOLO.

Indhold

Pædagogisk læreplan for Eventyrhuset og Oasen	1
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	5
Hvem er vi?.....	7
Pædagogisk grundlag.....	9
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	10
Børnesyn.....	10
Dannelse og børneperspektiv	10
Leg og læring	11
Børnefællesskaber	11
Miniprojekt i Eventyrhuset: Legegruppe og Legekultur.....	12
Kort beskrivelse af projektet.....	12
Personalets udviklingsfokus	12
Rollelegen – Købmandsbutik.....	12
Pædagogisk læringsmiljø	16
Miniprojekt i Eventyrhuset – Visuel guidning, siesta og pædagogisk læringsmiljø i garderoben	17
Samarbejde med forældre om børns læring.....	20
Opstart og forventningsafstemning	20
Samtaler og samarbejde.	20
Miniprojekt fra vuggestuen i Oasen – Familiehuse (januar 2024).....	21
Børn i udsatte positioner	22
Relationer og fællesskab.....	23
Sprog og kommunikation.....	23
Kognition, struktur og visuel støtte	24
Fællesskab og deltagelse	24
Samarbejde og tværfaglig indsats.....	24
Praksisfortælling fra medarbejder i Eventyrhuset:	25
Inklusion og pædagogisk betydning	26
Organiseringen og arbejdet med de yngste børnehavebørn	29
Miniprojekt i Eventyrhuset.....	30
Inddragelse af lokalsamfundet	32
Praksisfortælling fra Eventyrhuset: Gislev Festival – børn, fællesskab og stolthed i lokalsamfundet	33
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	34
Fysisk, æstetisk og psykisk børnemiljø – sådan arbejder vi i hverdagen	35
Fysisk børnemiljø.....	35

Æstetisk børnemiljø	35
Psykisk børnemiljø	35
Praksisfortælling fra Eventyrhuset – Tegne/skolebord og nye legefællesskaber forår 2026	36
De seks læreplanstemaer	38
Alsidig personlig udvikling	39
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	40
Praksisfortælling fra Oasen: Fra ble til toilet – barnets egen vej til selvstændighed.....	40
Social udvikling.....	42
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	42
Miniprojekt fra Eventyrhuset: Hjernesmart pædagogik og de 5 farver som fælles sprog i børnegruppen februar 2026	43
Kommunikation og sprog.....	45
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	45
Miniprojekt i Eventyrhuset: Dagen i dag – små samlinger med større deltagelse	46
Kommunikation og sprog.....	47
Krop, sanser og bevægelse	48
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	48
Praksisfortælling fra Eventyrhuset: Bevægelse og udholdenhed i gymnastiksalen	49
Natur, udeliv og science.....	51
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	51
Praksisfortælling: Science – vi eksperimenterer sammen.....	52
Hvordan skaber vi en evalueringskultur?.....	57
Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan?	57

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der løbende til publikationen.

I Faaborg-Midtfyn kommune har vi udviklet et værktøj - *Læringsblomsten*, som hjælper os med at holde styr på temaer og mål i den pædagogiske læreplan. Det gælder både, når vi planlægger vores hverdag med børnene, samt når vi reflekterer over sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer, vi skaber, og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Her kan du få en præsentation af [Læringsblomsten](#)

Læringsblomsten findes også i en papirudgave, som du kan se et eksemplar af, hvis du henvender dig til personalet i vores dagtilbud.

Vi anvender blandt andet Læringsblomsten, når vi arbejder med *Miniprojekter* og *Praksisfortællinger*. Læringsblomsten giver os et overblik, når vi skal forholde os til læreplanens 6 indholdstemaer, samt de 12 mål for sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Temaer og mål er fastlagt via lovgivningen, og således fælles for alle dagtilbud i landet.

Hvis du vil vide mere om, hvordan personale og bestyrelser er blevet klædt på til at styrke arbejdet med pædagogisk læreplanlægning, kan du finde yderligere information på [Faaborg-Midtfyn Kommunes hjemmeside](#)

Hvem er vi?

Børnehuset Oasen og Børnehaven Eventyrhuset er en del af Landsbyordning Tre Ege. Her arbejder vi tæt sammen med både skole og SFO, og vi har fælles ledelse og bestyrelse.

Det betyder i hverdagen, at vi kender hinanden på tværs, og at vi kan skabe sammenhæng for børnene i deres hverdag og overgange.

Vi arbejder ud fra 4 fælles værdier i Landsbyordning Tre Ege, som vi bruger i vores måde at møde børn, forældre og hinanden på i hverdagen. Hvilket er følgende værdier:

TILLID – FÆLLESSKAB – AMBITIONER - SKABERKRAFT

I 2024 igangsatte vi et fælles udviklingsarbejde på tværs af vores to daginstitutioner med fokus på at skabe en fælles retning og et fælles børnesyn. Dette arbejde er fortsat i gang. Vi lader os fortsat inspirere af NEST-pædagogikken, hvor der er et særligt fokus på inkluderende fællesskaber og på, at børn udvikler sig bedst i samspil med andre. Dette afspejles i vores hverdag i vores tilgang til børnene, hvor vi bevidst planlægger og tilrettelægger læringsmiljøer og aktiviteter, så alle børn får mulighed for at deltage i fællesskabet på forskellige måder.

Med dette afsæt er vi optagede af, hvordan vi skaber deltagelsesmuligheder for alle børn, og hvordan vi som voksne aktivt understøtter, at børnene bliver en del af fællesskabet frem for at stå udenfor.

Det er et kontinuerligt arbejde, som vi omsætter i praksis gennem vores måde at indrette hverdagen på, planlægge aktiviteter og samarbejde omkring børnene, så alle får mulighed for at deltage på meningsfulde måder.

Begge institutioner har gode fysiske rammer, både inde og ude, som skaber plads til alsidig leg og læring. For at understøtte børnenes trivsel og udvikling arbejder vi med mindre, overskuelige grupper til både aktiviteter og måltider. Det er med til at give børnene trygge rammer og bedre mulighed for deltagelse for alle i en aktivt.

Vi er en personalegruppe, der hele tiden udvikler os sammen og bliver klogere på det, vi gør. Vi taler løbende om vores praksis, hjælper hinanden og justerer det, vi gør, når vi ser, at noget kan gøres anderledes eller bedre.

Ledere:

- Skoleleder: *Morten W. Ejlsmark*
- Afdelingsleder i Oasen: *Signe Groth Rasmussen*
- Afdelingsleder i Eventyrhuset: *Anja Steen*

Børnehuset Oasen og Børnehaven Eventyrhuset:

Børnehuset Oasen (integreret institution bestående af vuggestue og børnehave)

- 12 vuggestuebørn
- 45 børnehavebørn

Børnehaven Eventyrhuset:

- 53 børnehavebørn

Overgange:

I Landsbyordning Tre Ege har vi også fokus på de vigtige overgange, da vi tror på, at en god overgang og samarbejde mellem vuggestue og børnehave samt børnehave og skole er vigtig for børnenes trivsel. Vi samarbejder tæt hele året, så barnet får en tryk og sammenhængende start på hvert nyt kapitel.

- Fra vuggestue til børnehave
- Fra børnehave til skole

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer, som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen, kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Her beskriver vi, hvordan de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag kommer til udtryk hos os. De øvrige fire elementer i det pædagogiske grundlag skal fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan, så dem kan du læse mere om i de følgende afsnit.

Børnesyn

I vores hverdag møder vi børnene gennem relationer, dialog og fællesskaber. Vi lægger vægt på, at hvert barn bliver set, mødt og taget alvorligt, så de oplever, at de er en vigtig del af fællesskabet.

Vi arbejder med at skabe ligeværdige relationer mellem børn og voksne, hvor tillid, forståelse og indlevelse er grundlæggende.

Det betyder, at vi møder børnene med respekt og anerkendelse og skaber tryghed og gensidighed i relationen.

På den måde understøtter vi barnets selvstændighed og oplevelse af at være en værdifuld del af fællesskabet.

Dannelse og børneperspektiv

De voksne er tæt på børnene i hverdagen og indgår i samtaler, hvor vi lytter, spørger nysgerrigt og deler oplevelser. Vi giver plads til, at børnene kan udtrykke deres tanker, følelser og oplevelser, som vi bruger aktivt i vores samspil.

Vi arbejder hele tiden med at forstå børnene i deres perspektiv, og vi tilpasser vores tilgang, så børnene får mulighed for at deltage, blive hørt og være en del af fællesskabet på deres egne præmisser.

Vi arbejder i mindre grupper, hvor vi skaber nærvær og fordybelse. Her arbejder vi med at:

- Lytte aktivt til barnets stemme
- Forstå barnets tanker, følelser og intentioner
- Støtte barnet i nærværende samspil
- Give barnet mulighed for at blive set og forstået

På den måde sikrer vi, at børnenes perspektiver bliver en del af det pædagogiske arbejde.

Leg og læring

I vores praksis ser vi legen som en vigtig del af børns udvikling og læring. Vi understøtter legen ved at skabe rammer, hvor børn kan indgå i fællesskaber og udvikle sociale kompetencer.

Gennem legen får børnene mulighed for at:

- Samarbejde med andre
- Forhandle roller, regler og idéer
- Løse konflikter i fællesskabet
- Deltage aktivt i legefællesskaber

Vi arbejder med en bred forståelse af læring, hvor børn lærer gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning.

I hverdagen støtter vi børnene gennem nærværende samspil og ved at give passende udfordringer.

Når konflikter opstår, ser vi det som en naturlig del af børnenes fællesskab. Vi er tæt på børnene og hjælper dem med at sætte ord på det, der sker.

Vi guider dem i situationen og støtter dem i at forstå både egne og andres følelser. Sammen finder vi løsninger og hjælper børnene med at udvikle empati og sociale færdigheder.

Børnefællesskaber

Vi har fokus på at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn og understøtter, at de oplever sig som en del af fællesskabet.

Gennem leg og samspil udvikler børnene sociale kompetencer, empati og forståelse for hinanden.

Vi indretter miljøer, der inviterer til leg og udforskning:

- Små "rum i rummet"
- Materialer og legetøj der inspirerer
- Visuelle og sanselige miljøer

Vi er opmærksomme på børnenes oplevelse af miljøet og justerer løbende, hvis der er behov for ro eller mere aktivitet.

Vi arbejder for, at alle børn:

- Kan deltage
- Kan opleve succes
- Får mulighed for udvikling

De voksne støtter legen ved at:

- Skabe rammer
- Deltage aktivt
- Hjælpe børn ind i leg
- Inspirere til nye lege
- Støtte børn i legefællesskaber

Vi arbejder løbende med at udvikle vores praksis inden for:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber

Efterhånden som arbejdet udvikler sig, tilføjer vi miniprojekter og praksisfortællinger, der viser vores arbejde i hverdagen.

Miniprojekt i Eventyrhuset: Legegruppe og Legekultur

Kort beskrivelse af projektet

Flere børn har behov for hjælp til at indgå i leg med hinanden. Hypotesen er, at dette er en samfundstendens: Mange børns leg foregår i dag digitalt, og rollelege som købmandsbutik, frisør, skadestue eller restaurant er ikke længere selvfølgelig legeerfaringer hjemmefra.

Dette vil vi være mere undersøgende på, om en struktureret legegruppe kan styrke børnenes legekompeterencer – blandt andet forhandling i legen, forståelse af legesprog, initiativ, nysgerrighed, konfliktløsning og tryghed i fællesskabet.

Personalets udviklingsfokus

Den voksnes rolle er at:

- Støtte og guide børnene igennem rollelegen.
- Skabe tydelige rammer, hvor legen foregår i det samme rum hver gang.
- Introducere legen de første to gange ved at give input, ideer og tydelig rollefordeling.
- Øve sociale kompetencer som turtagning, ventetid, dialog og rummelighed.
- Udbygge legen løbende med medbestemmelse og børneinitiativer.
- Sikre mulighed for en pædagogisk progression: først gå *foran*, derefter *ved siden af* og til sidst *bagved*.

Rollelegen – Købmandsbutik

Legen tager udgangspunkt i at lege købmandsbutik. En forælder arbejder hjemmefra og sender børnene ud at handle ud fra en visuel indkøbsseddel (piktogrammer). Dette støtter især børn med sproglige udfordringer.

Vi arbejder med:

- Betaling med kontanter og dankort
- Høflighed og dannelse: ”goddag”, ”kan jeg hjælpe dig?”, ”farvel og tak”
- Rollefordeling og forhandling
- At bygge videre på handlingen og udvide fantasiuniverset

Miniprojektets fokus

- At skabe et læringsmiljø, hvor legekompetencer udvikles.
- At lære børnene konstruktiv leg, hvor der samarbejdes fremfor at kaste med ting eller miste fokus.
- At styrke børnenes evne til at forhandle, sprogliggøre og udvikle legen.
- At hjælpe børnene med at justere stemningen i legen, så der balancerer mellem høj og lav arousal.
- At hjælpe dem til at opbygge legefællesskaber, der fremmer trivsel, venskaber og glæde ved børnehavelivet.

Projektdeltagere

Legegruppen består af 4 store børn (2 piger og 2 drenge), som alle har udfordringer med:

- Sprog og kommunikation
- Relationskompetencer
- Selvregulering (lav/høj arousal)
- Konflikt håndtering

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiv

Projektet tager udgangspunkt i:

Alsidig personlig udvikling

- Børnene skal udfolde og udforske sig selv og hinanden, både i kendte og nye sammenhænge.
- De skal få tillid til deres egne potentialer og mod på at deltage i fællesskaber.

Samspil og tilknytning

- Samspelet mellem børn og voksne skal præges af tryghed, omsorg og nysgerrighed.
- Målet er engagement, livsduelighed, gåpåmod og deltagelseskompetencer.

Kommunikation og sprog

- Børnene skal lære, at der kan sættes ord på deres tanker og ideer, som kan bruges til at forstå og forhandle i sociale fællesskaber.
- De skal opleve at kunne kommunikere på måder, der understøtter relationer uanset forskelligheder.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag – Professionelt perspektiv

Som pædagogisk ansvarlig skal jeg:

- Skabe tryghed, omsorg og struktur, så børnene kan udvikle sig.
- Arbejde ud fra Low Arousal (Bo Hejlskov Elvén): Børn gør det bedste, de kan, når kravene tilpasses deres reguleringsniveau.
- Understøtte Nest-tankegangen: Forebygge konflikter og give børn redskaber til selvregulering og problemhåndtering.
- Fokuserer på:
  - Legestemninger
  - Relationelle redskaber
  - Deltagelsesmuligheder: *Gå foran, ved siden af og bagved*
- Sikre fysiske rammer, der giver plads til samtale, forhandling og udvikling af legeuniverser.

Evaluering af projektet

Vi oplever, at børnene blomstrer, når rammerne er trygge. De får øje på hinanden, danner relationer og bliver mere modige og sikre. Børnene efterspørger selv legen og spørger dagligt, hvornår vi skal lege igen.

Den pædagogiske progression har fungeret:

2 gange foran → 2 gange ved siden af → siden hen bagved.

Sammenhæng mellem læringsmiljø og børnenes trivsel

- Børnene er blevet tryggere i fællesskabet.
- De deltager mere aktivt og med større tro på egne idéer.
- Der opstår færre konflikter, og de løses hurtigere gennem dialog.

Devaluering: Hvad er på spil, når et barn siger: ”Du skal lege med mig”?

Hypotesen:

Når et barn hele tiden spørger til at den voksne skal lege med. Kan hypotesen være, at barnet har brug for støtte til at få en stemme i legen. Barnet bliver handlingslammet, når barnet ikke ved, hvad barnet kan sige eller gøre.

I legen arbejdes der med:

- At handlingsanvise og give ord: ”Vil du hjælpe mig med udklædningstøjet?”
- At stille refleksionsspørgsmål i legen

- At støtte barnet i at vælge roller
- At lave små time-outs ved konflikter og lade børnene selv komme med løsningsforslag

Opfølgning

Hvad er effekten efter august–oktober 2025

Legene udvikler sig og gentages naturligt. Børnene bygger videre på tidligere erfaringer – fx far/mor/børn, strandtur og restaurant.

Der er færre konflikter under den guidede leg. Der er også flere gange, at den voksne kan understøtte legen i ”ved siden af”-fasen – hvilket er positivt, da børnene her selv tager mere ansvar i legen.

Forhandling og turtagning er markant forbedret i oktober 2025. Der er fortsat behov for guidning i arbejdet med selvregulering. Dynamikken i gruppen varierer afhængigt af, hvilke børn der deltager i legen.

Legen er udvidet på børnenes initiativ:

- Svømmehal
- McDonald’s
- Frisør
- Skadestue

Evaluering november 2025

Projektet har:

- Reduceret konflikter både i legegruppen og generelt i børnehaven.
- Øget børnenes initiativ, fantasi og evne til at igangsætte lege.
- Givet børnene mod til at inddrage andre i legen.
- Styrket deres arousalregulering.
- Fremmet forhandling, kompromis, tolerance og venskaber.
- Underbygget, at voksne skal deltage aktivt i leg for at styrke børns trivsel og legekultur.

Legegrupper bør derfor fortsat være en fast del af den daglige pædagogiske praksis.

Vidensdeling

- Vidensdeling på teammøder og afdelingsmøder/personalemøder
- Dokumentation i Aula til medarbejdere og forældre, bl.a. med billeder og korte fortællinger
-

Øvrige tanker og forståelser

Inspireret af UCL og arbejdet med fællesskabende læringsmiljøer har jeg fokus på:

- At skabe rum for forskellige legestemninger – både vilde, rolige, farlige og pjattede.
- At voksne skal være fordybede medspillere i legen.
- At børn skal have mulighed for at mærke både spænding, ro og fællesskab.

Legeforsker Ditte Winther Lindqvist peger på, at legen er afgørende for børns sociale udvikling og kræver, at voksne aktivt understøtter legekulturen – noget projektet i høj grad har styrket.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Her beskriver vi, hvordan vi hele dagen skaber et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

I Tre Ege ønsker vi at tilstræbe os, at børnene er aktive modeskabere af deres eget liv og deres egen læring, og det er en forudsætning, at læringen sker i en helhed og giver mening for det enkelte barn.

Vi lægger vægt på, at vi i vores pædagogiske praksis tænker i positionering:

- Vi går som voksne foran og viser børnene verden,
- Vi går ved siden af og undersøger verden sammen med børnene
- Vi går bagved og følger børnenes spor, og vi er nysgerrige på og aktivt deltagende i det, der fanger børnenes interesser.

Det er vores fokus at skabe miljøer og rammer, der opmuntrer og inspirerer til barnets udvikling. Blandt andet ved at være nærværende og tænke i indretning af de fysiske rammer. Læringsmiljøet skal være indbydende og skabe nysgerrighed og engagement.

Vi anvender visuelle støttemidler i form af piktogrammer, der understøtter, hvad vi skal. F.eks. benyttes et billede af maling og pensel, når børnene skal male. Ydermere anvender vi time-timer, som er en tidsindikator for, hvor længe en aktivitet varer. Dette er en god hjælp for alle børn, men særligt for børn der kan have overbliksvanskeligheder. Visuelle støttemidler understøtter barnets evne til at fastholde forståelsen af, hvad der skal ske, og hvad der forventes af barnet.

Det er vores intention, at vi skal tilbyde et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø hele dagen igennem. Dette sætter krav til en tydelig organisering og bevidsthed om de forskellige læringsmiljøer, før vi kan undersøge, hvad børnene får ud af vores måde at tilrettelægge

praksis på. Vi må altid tage hensyn til barnets alder, interesse, overskud og udviklingsniveau samt det konkrete læringsmål, vi arbejder med.

Det pædagogiske læringsmiljø er til stede hele dagen og i alle situationer – både i leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane situationer, børneinitierede aktiviteter samt i daglige rutiner som måltider, garderobe og overgange. Vi er løbende opmærksomme på at justere vores praksis ud fra børnenes perspektiver og initiativer.

Herunder ser I en illustration – Læringsmiljø-modellen. Den viser, hvilke elementer der tilsammen udgør det pædagogiske læringsmiljø: De daglige rutiner, vokseninitierede aktiviteter og børnekultur – holdt sammen af lege og fællesskaber.

Vi arbejder hele tiden med at udvikle vores *Pædagogiske Læringsmiljø*. Efterhånden som vi arbejder med læringsmiljøet i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi udvikler læringsmiljøet i vores hverdag sammen med børnene.

Miniprojekt i Eventyrhuset – Visuel guidning, siesta og pædagogisk læringsmiljø i garderoben

Kort beskrivelse af projektet

Projektet handler om at skabe en mere rolig og overskuelig hverdag i overgangen mellem frokost, siesta og udetid. Gennem en ændret organisering af siesta samt visuel guidning i garderoben arbejder vi med at styrke børnenes selvhjulpenhed, trivsel og deltagelse i hverdagens rutiner.

Projektet tager afsæt i, at overgange kan være udfordrende for børn, og at tydelige strukturer og visuelle støttemidler kan skabe forudsigelighed og tryghed.

Personalets udviklingsfokus

Det pædagogiske personale har arbejdet med at:

- Skabe rolige og forudsigelige overgange
- Reducere uro og støj i garderoben
- Understøtte børns selvhjulpenhed gennem visuel guidning
- Organisere dagen, så belastningen i garderoben fordeles
- Tage højde for børns individuelle behov for regulering og overblik

Miniprojektets fokus

Projektet har fokus på:

- Visuel guidning som pædagogisk redskab
- Struktur i hverdagens rutiner
- Børns selvstændighed og deltagelsesmuligheder
- Regulering og ro i overgangssituationer
- Læringsmiljø i daglige rutiner

Projektdeltagere

Alle børn i børnegruppen deltager, med særligt fokus på børn, der har behov for støtte til overblik, struktur og selvhjulpethed i garderobesituationer.

Læringsblomstens temaer og mål – børneperspektiv

Fra børnenes perspektiv har projektet betydet:

- Større tryghed i overgange
- Bedre forståelse af dagens struktur
- Støtte til selvhjulpethed i garderoben
- Færre sanseindtryk og mere ro
- Øget oplevelse af mestring

Et konkret eksempel er et barn, der gradvist er gået fra at søge voksenhjælp til selv at kunne aflæse den visuelle figur og vælge korrekt tøj.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag – professionelt perspektiv

Det pædagogiske arbejde tager udgangspunkt i:

- Tydelig struktur og forudsigelighed
- Visuel guidning som støtte til selvstændighed
- Low Arousal-tilgang med fokus på regulering og ro
- NEST-inspireret praksis med fokus på deltagelsesmuligheder
- Organisering af hverdagen, der understøtter børns trivsel

De voksne arbejder bevidst med at skabe rammer, hvor børn kan handle selvstændigt ud fra deres individuelle forudsætninger.

Evaluering af projektet

Projektet har haft en tydelig positiv effekt:

- Mindre støj og uro i garderoben
- Mere ro i overgangssituationer
- Bedre overblik for børnene

- Øget selvhjulpenhed
- Færre konflikter i forbindelse med tøjskift

Særligt ses en udvikling hos børn, der tidligere havde behov for betydelig støtte i garderoben, og som nu i højere grad mestrer situationen selv. Færre konflikter børnene imellem. Mere tid til at hjælpe de børn der har behov for det. Det tager også mindre tid – da børnene er hurtigere til at komme i tøjet.

Refleksion over praksis

Erfaringerne viser, at kombinationen af visuel guidning og tydelig struktur skaber bedre deltagelsesmuligheder for børnene. Når rammen er forudsigelig, reduceres behovet for voksenstyring, og børnene bliver mere selvstændige.

Sammenhæng mellem læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse

Et struktureret og visuelt understøttet læringsmiljø i hverdagens rutiner:

- Styrker børns selvhjulpenhed og mestring
- Skaber tryghed og forudsigelighed
- Understøtter deltagelse i fællesskabet
- Reducerer uro og konflikter
- Fremmer børns selvstændighed

Opfølgning

Fremadrettet vil vi:

- Fortsætte med visuel guidning i garderoben
- Videreudvikle brugen af visuelle støttemidler i andre rutiner
- Justere organiseringen af overgange løbende
- Understøtte børns gradvise selvstændighed

Vidensdeling

Erfaringerne deles løbende i personalegruppen med fokus på, hvordan struktur og visuelle støttemidler kan anvendes i hele praksis.

Øvrige tanker og forståelser

Projektet viser, at små justeringer i hverdagens struktur kan have stor betydning for børns trivsel og udvikling. Læringsmiljøet er til stede i alle dagens rutiner og overgange, ikke kun i planlagte aktiviteter.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

I vores samarbejde med forældrene har vi et fælles ansvar for barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi arbejder bevidst med at skabe sammenhæng mellem hjem og institution, fordi det er med til at give barnet tryghed og en oplevelse af genkendelighed i hverdagen

Opstart og forventningsafstemning

Forældresamarbejdet starter med en opstartssamtale i institutionen, hvor forældre og en pædagog fra barnets stue deltager. Her udveksles vigtige informationer om barnet, og der skabes en fælles forståelse af barnets nye hverdag i dagtilbuddet.

Der arbejdes med forventningsafstemning omkring barnets deltagelse i børnefællesskaber, og hvordan hjem og institution sammen kan understøtte barnets trivsel og udvikling.

Vi har en løbende dialog med forældrene om barnets trivsel og hverdag. Dette sker gennem:

- Digitale opslag og ugebrev på Aula
- Billeder og beskrivelser fra hverdagen
- Daglig dialog ved aflevering og afhentning

Denne kommunikation giver forældrene mulighed for at understøtte barnets oplevelser derhjemme og skabe sammenhæng mellem barnets to verdener.

Samtidig forventer vi en gensidig dialog, hvor forældre deler viden om barnets liv i hjemmet, så vi bedst muligt kan understøtte barnet i institutionen.

Samtaler og samarbejde.

Vi afholder forældresamtaler efter behov med fokus på barnets trivsel, udvikling og læring. Samtalerne bruges til fælles refleksion og justering af den pædagogiske indsats omkring barnet.

Miniprojekt fra vuggestuen i Oasen – Familiehuse (januar 2024)

Formål

Miniprojektet har til formål at styrke sammenhængen mellem hjem og institution for vuggestuebørn samt at understøtte barnets tryghed, sprog og identitetsdannelse.

Der er særligt fokus på, hvordan visuelle og konkrete forbindelser til familien kan skabe genkendelighed og tryghed i barnets institutionsliv.

Indhold

Forældrene får udleveret et lille “familiehus” i karton, som de sammen med barnet dekorerer med fotos af familien, husdyr og andre betydningsfulde elementer.

Når husene returneres, hænges de op i institutionen og indgår aktivt i hverdagen. Personalet bruger dem dagligt i dialog med barnet.

Pædagogisk fokus

I arbejdet med familiehusene understøttes:

- Barnets sprog og kommunikation gennem dialog om billederne
- Barnets identitetsdannelse og selvforståelse
- Tryghed i adskillelse fra forældre
- Relationel kontakt mellem barn og voksen

Med afsæt i tilknytningsteori og tryghedscirklen arbejdes der med at styrke barnets oplevelse af en tryk base i institutionen.

Projektdeltagere

Alle børn, forældre og pædagogisk personale i vuggestuen deltager i projektet.

Læringsperspektiver – børneperspektiv

Projektet understøtter især:

- Kommunikation og sprog gennem fælles dialog om familien
- Alsidig personlig udvikling gennem identitet og genkendelighed
- Tryghed i adskillelse og genforening
- Nysgerrighed og social forståelse

Børnene viser tydelig glæde og genkendelse, når deres familiehus inddrages i hverdagen.

Professionelt perspektiv

Det pædagogiske arbejde fokuserer på at skabe bro mellem hjem og institution. Gennem visuelle og relationelle redskaber understøttes barnets tryghed, tilknytning og mulighed for at indgå i fællesskabet.

Evaluering

Projektet har haft en positiv betydning for børnenes trivsel. Børnene viser glæde, genkendelse og øget engagement, når familiehusene inddrages i hverdagen.

Det ses, at projektet skaber større sammenhæng mellem barnets hjem og institutionsliv.

Opfølgning

Projektet evalueres løbende på stuemøder og personalemøder, og justeres på baggrund af erfaringer og forældrefeedback. Der planlægges desuden evaluering på kommende forældremøde.

Vidensdeling

Erfaringer deles på personalemøder i institutionen for at styrke fælles praksis omkring forældresamarbejde.

Afsluttende forståelse

Projektet er blevet en integreret del af det løbende samarbejde med forældre og anvendes fortsat som metode til at styrke sammenhæng, tryghed og barnets udvikling.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

I vores hverdag arbejder vi for, at alle børn er en aktiv del af fællesskabet og deltager i dagens aktiviteter ud fra deres egne forudsætninger. Vi tilrettelægger hverdagen, så der er plads til forskellighed, og så alle børn får mulighed for at lykkes i leg, rutiner og planlagte aktiviteter.

Når vi oplever, at et barn har brug for støtte, justerer vi vores pædagogiske tilgang og arbejder målrettet med barnets behov i situationen. Vi arbejder anerkendende og tager udgangspunkt i det, barnet viser os her og nu.

I praksis gør vi det ved at:

- Guide barnet i situationen
- Hjælpe barnet med at finde ro
- Sætte ord på følelser og handlinger
- Støtte barnet i kontakt med andre børn

Relationer og fællesskab

Vi planlægger aktiviteter, hvor børn naturligt kan indgå i fællesskaber.

Det kan være:

- Rollelege
- Kreative aktiviteter
- Spil og fælles lege

Vi støtter barnet i at:

- Deltage i fællesskabet
- Øve sociale spilleregler
- Indgå i leg med andre børn
- Deltage aktivt eller trække sig, når der er behov

Sprog og kommunikation

Vi tilpasser altid vores kommunikation til det enkelte barn.

I hverdagen arbejder vi med at:

- Gentage og udvide barnets udsagn
- Stille åbne spørgsmål
- Sætte ord på handlinger og oplevelser
- Skabe dialog i leg og rutiner

Vi arbejder også i mindre grupper med:

- Sproglege
- Rim og remser
- Højtlesning

- Samtaler med tid og ro til deltagelse

Kognition, struktur og visuel støtte

Når et barn har behov for overblik, bruger vi visuelle støttemidler i hverdagen.

Det kan være:

- Piktogrammer
- Time-timer
- Visuelle dagsstrukturer
-

Vi understøtter også barnets udvikling gennem:

- Puslespil
- Sorteringslege
- Konstruktionslege
- Andre konkrete og sanselige aktiviteter

Det gør vi for at styrke barnets forståelse, koncentration og deltagelse i hverdagen.

Fællesskab og deltagelse

Vi arbejder for, at alle børn er en del af fællesskabet.

Vi organiserer ofte hverdagen i mindre grupper for at give:

- Mere ro
- Bedre kontakt mellem børnene
- Lettere adgang til leg og relationer

Vi ser, at børn udvikler sig gennem:

- Leg med andre børn
- At spejle sig i fællesskabet
- At øve sociale situationer i trygge rammer

Samarbejde og tværfaglig indsats

Når vi er bekymret for et barn, tager vi dialog med forældrene og justerer indsatsen i fællesskab.

Ved behov samarbejder vi med relevante fagpersoner som:

- PPR
- Tale-hørekonsulenter
- Fysioterapeuter

- Ergoterapeuter
- Sundhedsplejerske
- Socialrådgiver
- Forebyggende team

Formålet er at få flere perspektiver på barnets trivsel og tilrettelægge en målrettet indsats sammen med forældrene.

Vi arbejder hele tiden med at udvikle vores *Arbejde med børn i udsatte positioner*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi skaber et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn lige muligheder for at deltage i hverdagens fællesskaber.

Praksisfortælling fra medarbejder i Eventyrhuset: Gå-makkere 5.9.2024

Indledning – begyndelse

I vores hverdag arbejder vi med de ældste børnehavebørn, som hver mandag går op i SFO på skolen.

Vi oplever, at overgangen kan skabe uro og usikkerhed, både for børn og voksne, fordi der er mange forventninger og mange børn, der skal afsted på samme tid.

Derfor har vi arbejdet med en struktur, hvor børnene får faste gå-makkere, så turen bliver mere overskuelig og tryk.

Hændelse – handlingsforløb

I starten lod jeg børnene selv finde en makker, men mange valgte deres bedste ven. Da vi efterfølgende skulle afsted, måtte jeg ændre på grupperne, hvilket skabte uro og frustration, fordi børnene ikke på forhånd vidste, hvad der skulle ske.

Efterfølgende forberedte jeg børnene tydeligt. Jeg lavede piktogrammer med billeder af børnene og deres gå-makkere, så alle kunne se, hvem de skulle gå sammen med. Det blev både vist visuelt og italesat i fællesskabet.

Når vi nu skal afsted, bliver børnene kaldt op én ad gangen, og de finder deres plads uden de store spørgsmål. Der er en tydelig struktur, som børnene kan aflæse og støtte sig til.

Jeg har også lavet et A4-ark med billeder af makkerparrene, som hænger synligt og kan justeres med velcro, hvis der sker ændringer.

Afslutning

Efter indførelsen af den visuelle struktur oplever vi, at overgangen til SFO bliver mere rolig og forudsigelig.

Børnene møder i højere grad op med ro og ved, hvad der skal ske, hvilket giver en mere tryk afgang. Der er stadig enkelte børn, som har brug for ekstra guidning, men stemningen er generelt mere stabil.

Analyse og fortolkning

Barnets perspektiv

Fra barnets perspektiv skaber den tydelige struktur og de visuelle billeder overblik og tryghed.

Barnet skal ikke selv træffe svære valg i en presset situation, men kan støtte sig til det visuelle materiale og den voksne. Det giver ro, og gør det lettere at deltage i fællesskabet.

Det pædagogiske/voksne perspektiv

Som voksne har vi erfaret, at tydelig struktur og visuel støtte er afgørende for, at overgange lykkes.

Når rammerne er uklare, opstår der uro. Når de er tydelige og forberedte, falder konflikter og frustrationer betydeligt.

Vi har derfor haft fokus på forudsigelighed, visuel guidning og tydelig kommunikation.

Sammenfatning

Praksisfortællingen viser, at en enkel visuel og strukturel ændring har stor betydning for børnenes deltagelse og trivsel i overgange.

Vi ser:

- Mere ro i gruppen
- Færre konflikter
- Større tryghed i overgangen
- Bedre deltagelse i fællesskabet

Tiltaget understøtter især børn i udsatte positioner, fordi det reducerer krav om overblik og beslutningstagning i en kompleks situation.

Inklusion og pædagogisk betydning

Piktogrammer og faste makkerpar giver børnene mulighed for at deltage på mere lige vilkår.

Børn, som har brug for struktur og forudsigelighed, får en tydelig ramme at handle ud fra, hvilket mindsker belastning og styrker deres deltagelse i fællesskabet.

Fremadrettet

Fremadrettet vil vi fortsætte med visuelle strukturer i overgange og undersøge, hvordan vi kan bruge lignende greb i andre daglige rutiner. Vi vil løbende justere makkerordningen, så den passer til børnegruppen og deres behov.

Sammenhængende børneliv

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

I Landsbyordning Tre Ege arbejder vi med at skabe en tryk og genkendelig overgang fra børnehave til Forårs SFO/skole. Vi mødes cirka en gang om måneden, hvor kommende skolebørn og børn i 0. klasse deltager i fælles aktiviteter. Her arbejder vi med at styrke fællesskab, relationer og tryghed i forhold til skolestarten.

Vi tilrettelægger aktiviteter, hvor børnene både leger, samarbejder og får små erfaringer med skolelignende opgaver. På den måde får børnene mulighed for gradvist at blive fortrolige med de rammer og forventninger, de møder i skolen.

Samarbejde mellem børnehave og skole

Som landsbyordning har vi et tæt sammen mellem børnehave og skole for at skabe sammenhæng i børnenes hverdag. Vi planlægger fælles aktiviteter og møder, så børnene oplever en tydelig forbindelse mellem deres tid i børnehaven og starten i skolen.

I Ryslinge, hvor børnehaven og skoledelen er på samme matrikel, bruger vi de fysiske rammer aktivt, så børnene naturligt bevæger sig mellem miljøerne og lærer skolen at kende i hverdagen, hvilket betyder at børnene oplever genkendelighed, tryghed og sammenhæng i overgangen.

I Kværndrup, hvor børnehuset og skoledelen ligger på hver sin matrikel, arbejder vi med planlagte besøg og faste aktiviteter, så børnene også her oplever genkendelighed, tryghed og sammenhæng i overgangen.

Tryghed, relationer og fællesskab

I vores overgangsarbejde arbejder vi med, at børnene:

- Lærer de voksne i 0. klasse at kende
- Møder kommende skolekammerater
- Deltager i fælles lege og aktiviteter
- Får mulighed for at opbygge relationer

Vi giver børnene tid til fri leg, når vi mødes, fordi vi ser, at relationer ofte opstår og styrkes i legen. Vi voksne er til stede i legen og støtter børnene ved behov, så alle kan deltage i fællesskabet.

Selvstændighed og sociale kompetencer

Vi arbejder målrettet med at styrke børnenes selvstændighed og sociale kompetencer i overgangen til skole. I hverdagen understøtter vi, at børnene øver sig i:

- At være selvstændige i nye situationer
- At give og bede om hjælp
- At indgå i fællesskaber
- At vise omsorg og forståelse for andre

Det gør vi gennem planlagte aktiviteter, fælles lege og opgaver, hvor samarbejde og sociale spilleregler er en naturlig del af rammen.

Overdragelse og samarbejde med forældre

Når et barn har behov for særlig støtte, eller når der er vigtig viden om barnet, laver vi en overdragelse til skolen i samarbejde med forældrene.

Vi deler vores erfaringer og observationer, så skolen får et godt grundlag for at tage imod barnet. Samtidig har vi løbende dialog med forældrene om barnets trivsel og udvikling i overgangsarbejdet.

Planlægning og struktur

For at skabe sammenhæng i arbejdet udarbejder vi:

- En aktivitetsplan for de månedlige mødegange
- Et årshjul over fælles aktiviteter og arrangementer

Vi planlægger i personalegruppen, så aktiviteterne er tydelige og forudsigelige for børnene. Aktiviteterne tager blandt andet udgangspunkt i årstiderne og kombinerer leg, kreativitet og læring.

Vi arbejder også med sociale fokusområder, blandt andet gennem materialer som Fri for Mobberi.

At lære skolen at kende

En vigtig del af vores arbejde er, at børnene bliver trygge ved skolens miljø. Vi arbejder derfor med, at børnene får erfaring med:

- Skolens rutiner
- De fysiske rammer
- De voksne i skolen
- Forventningerne i skolestarten

Dette giver børnene en gradvis og tryk overgang til Forårs SFO og senere 0. klasse.

Vi oplever, at vores overgangsarbejde skaber sammenhæng og tryghed for børnene. Når børnene starter i Forårs SFO og senere i skole, ser vi, at de:

- Er trygge i de nye rammer
- Kender både børn og voksne
- Deltager aktivt i fællesskabet
- Hurtigere indgår i nye relationer

Overgangsarbejdet er derfor en vigtig del af vores pædagogiske praksis, hvor vi løbende arbejder med at styrke børnenes deltagelse, trivsel og tryghed i overgangen fra børnehave til skole.

Organiseringen og arbejdet med de yngste børnehavebørn

I Faaborg-Midtfyn Kommune er det besluttet, at børn kan/skal starte i børnehave, når de er 2 år og 11 måneder, og frem til at barnet fylder 3 år og 1 måned tildeles vi en større normering for barnet.

Vi arbejder med at skabe en hverdag, hvor børnene oplever en tryk overgang fra vuggestue til børnehave eller fra dagplejen til børnehave. I praksis betyder det, at vi ofte positionerer os tæt på de yngste børn og fordeler os, så der altid er voksne, der kan støtte barnet i leg, rutiner og overgange. Om formiddagen arbejder vi i mindre aktivitetsgrupper, hvor de yngste børn samles i trykke rammer. Her kan der også være ældre børn, som understøtter fællesskabet og hjælper de yngste med at finde vej ind i leg og aktiviteter.

På den måde arbejder vi med at give børnene mulighed for at spejle sig i hinanden og udvikle deres sociale kompetencer i et fællesskab, hvor der er plads til forskellighed.

Når nye børn starter i børnehaven, har vi særligt fokus på indkøring. Vi tilrettelægger opstarten, så barnet møder kendte voksne, små grupper og en rolig hverdag med mulighed for at barnet kan trække sig og blive guidet tæt af en voksen. Vi justerer løbende efter det enkelte barns behov, så opstarten bliver så tryk som muligt.

I Børnehaven Eventyrhuset arbejder vi med en fast indkøringsgruppe, hvor nye børn starter i et mindre fællesskab med ekstra voksenkontakt og fokus på tryk tilknytning og ro.

I Børnehuset Oasen sker overgangen ofte fra vuggestuen, hvor barnet allerede kender både voksne, børn og rammer. Her arbejder vi videre med at skabe tryghed gennem besøg, små grupper og tæt voksenkontakt i starten af børnehavetiden.

Vi arbejder hele tiden med at bidrage til et *Sammenhængende børneliv*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi sikrer sammenhæng i børnenes liv og læring, i overgangene mellem hjem, dagtilbud og skoler, samt hvordan vi tilrettelægger vores pædagogiske læringsmiljø for såvel de yngste som de ældste børn, så det skaber sammenhæng mellem dagpleje/vuggestue og børnehave samt mellem børnehave og Forårs SFO/børnehaveklassen.

Miniprojekt i Eventyrhuset

Personalets udviklingsfokus: Tryk indkøring i børnehaven gennem fælles indkøringsgruppe og tryghedscirklen

Miniprojektets fokus

I dette miniprojekt har vi valgt at ændre vores praksis omkring indkøring af nye børn i børnehaven.

I stedet for at fordele børnene ud på tre forskellige stuer, samler vi alle nye børn på Skatteøen i én fælles indkøringsgruppe.

Dette tager afsæt i teorien om "tryghedscirklen", hvor barnet først og fremmest opbygger en tryk base med nære og genkendelige voksne, hvorefter det i sit eget tempo kan udvide sine relationer og sit sociale felt.

Formålet er at undersøge, om denne praksis giver børnene en tryggere start i børnehaven, styrker deres sociale relationer samt understøtter deres personlige og sproglige udvikling.

Vi ønsker samtidig at skabe et læringsmiljø, hvor børnene bliver mødt med forudsigelighed, struktur og genkendelighed gennem faste rutiner og ugeskema.

Projektdeltagere

Alle børn og voksne på Skatteøen deltager i projektet.

Det primære fokus er de nye børn og deres primære voksne, men hele personalegruppen bidrager til at skabe sammenhæng og kontinuitet i indkøringen.

Læringsblomstens temaer og mål

Kommunikation og sprog

- Børnene støttes i at udtrykke sig gennem sprog, leg og kropslige udtryk
- Der arbejdes med dialog, aktiv lytning og sproglig udvikling fra start

- Der etableres sprogstimulerende læringsmiljøer gennem samling, aktivitet og sproggrupper
- Voksne er nærværende, anerkendende og støttende i barnets kommunikative udvikling

Alsidig personlig udvikling

- Børnene støttes i at udvikle selvstændighed, mod og nysgerrighed
- De får støtte i følelsesregulering og i at håndtere både medgang og modgang
- Der arbejdes med gradvise krav og begyndende sociale regler
- Trygge relationer ses som fundament for læring, trivsel og dannelse

Social udvikling

- Børnene får mulighed for at danne relationer i jævnaldrende fællesskaber
- De oplever at være en del af et fællesskab, hvor de kan lege, forhandle og løse konflikter
- Der arbejdes med empati, tolerance og fællesskabsfølelse
- Børnene bliver mødt med respekt og anerkendelse

Børneperspektiv

Børnene oplever en roligere og mere tryk start i børnehaven, hvor de har faste voksne og en tydelig base at vende tilbage til.

De får mulighed for at udvikle relationer i et tempo, der passer til deres individuelle behov, og de bliver mødt i mindre og mere overskuelige fællesskaber.

Børnene oplever at blive set, hørt og forstået, og de får bedre mulighed for at deltage i leg og aktiviteter uden pres.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag – temaer og mål (professionelt perspektiv)

Projektet tager udgangspunkt i følgende pædagogiske fokusområder:

- Tryk overgang fra dagpleje/vuggestue til børnehave
- Tryk tilknytning og relations dannelse
- Struktur, genkendelighed og forudsigelighed i hverdagen
- Tidlig sprogstimulering og kommunikation
- Leg og læring i alderssvarende fællesskaber
- Begyndende dannelse og forståelse for sociale regler
- Styrkelse af børns deltagelsesmuligheder og medinddragelse

Der arbejdes ud fra en forståelse af, at trykke relationer er en forudsætning for børns læring, trivsel og udvikling.

Professionelt perspektiv

Den pædagogiske praksis er organiseret med fokus på nærværende voksne, faste strukturer og tydelige rutiner.

De voksne arbejder aktivt med at skabe tryghed gennem genkendelighed, ro og tilknytning, samtidig med at børnene langsomt introduceres til fællesskabet og de krav, der følger med børnehavelivet.

Der arbejdes med at skabe sammenhæng mellem individuelle behov og fællesskabets rammer.

Evaluering af miniprojektet

Refleksion over praksis

Vi vil løbende vurdere, om den ændrede indkøringspraksis har en positiv betydning for børnenes:

- Tryghed og tilknytning
- Engagement og deltagelse i leg og aktiviteter
- Udvikling af sproglige og sociale kompetencer
- Evne til at indgå i relationer og håndtere konflikter

Sammenhæng mellem læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse

Et mere struktureret og trygt læringsmiljø forventes at styrke børnenes:

- **Trivsel:** Gennem ro, genkendelighed og trygge relationer
- **Læring:** Gennem sproglig stimulation og aktiv deltagelse
- **Udvikling:** Gennem relationsdannelse og socialt samspil
- **Dannelse:** Gennem begyndende forståelse af sociale regler og fællesskab

Opfølgning

Efter projektperioden i december 2025 vil vi:

- Samle op på erfaringer og resultater
- Vurdere om modellen skal fortsættes eller justeres
- Dele erfaringer med øvrige grupper i Eventyrhuset
- Undersøge hvordan indkøringsgruppen har påvirket resten af huset
- Præsentere projektet på et personalemøde

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Som Landsbyordning har begge børnehuse en nær tilknytning til vores skole Tre Ege Afd. Ryslinge og Tre Ege Afd. Kværndrup, hvilket giver os gode fordele i at kunne benytte deres faciliteter og rammer.

I Oasen går vi jævnligt på tur i nærmiljøet, hvor vi benytter byens stisystemer, besøger Mågevejens legeplads, går på tur til Bakkelunden og "Hullet".

Desuden deltager vi årligt ved Kværndrup Ugens forskellige arrangementer. Herunder holder vi åbent hus i Oasen for byens borgere, udstiller vores kunst ved en fernisering i Borgerforeningen samt leger med byens øvrige børn ved Store Legedag.

Op mod jul nyder vi også godt af at blive inviteret til æbleskiver i Bakkelunden af byens Borgerforening. Her mødes vi igen med byens andre børn til bevægelse, leg og hygge.

I Eventyrhuset bruger vi lokalsamfundet i vores hverdage, hvor vi besøger de mange muligheder, der er lige omkring os. Vi går i skoven, hvor børnene får lov til at udforske naturen med hele kroppen og sanserne. Vi besøger lokale bondegårde, så børnene får indblik i dyreliv, og hvor maden kommer fra. Derudover bruger vi skulpturparken, hvor vi lader os inspirere af det, vi ser. Vi har i nogle år også haft fernisering i børnehaven hvor alle byens beboere er inviteret.

Vi har i mange år været med til Gislev Festival, hvor vi bidrager med at synge. Det giver børnene en oplevelse af at være en del af noget større og at turde stå frem sammen med og foran andre.

Vi arbejder hele tiden med *Inddragelse af lokalsamfundet*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi inddrager lokalsamfundet i arbejdet med at skabe trygge og udviklende læringsmiljøer for børnene.

Praksisfortælling fra Eventyrhuset: Gislev Festival – børn, fællesskab og stolthed i lokalsamfundet

Indledning – begyndelse

I Eventyrhuset deltager vi i Gislev Festival, som en del af vores samarbejde med lokalsamfundet. Her optræder børnene på scenen med sange, som vi øver i perioden op til festivalen.

Forløbet varer ca. tre måneder og indgår som en del af det pædagogiske læringsmiljø med fokus på fællesskab, musik og deltagelse.

Hændelse – handlingsforløb

I perioden op til festivalen arbejder vi løbende med sangene i hverdagen. Børnene møder sangene i samling og i mindre grupper, hvor de bliver en del af et fælles forløb.

De voksne understøtter processen ved at:

- Introducere og gentage sangene
- Støtte børnene i tekst, rytme og bevægelser
- Skabe genkendelige og trygge rammer omkring øvestunderne
- Invitere til deltagelse på forskellige niveauer

Børnene deltager forskelligt. Nogle synger med fra starten, mens andre først observerer og senere bliver mere aktive i fællesskabet.

Afslutning

Til Gislev Festival står børnene sammen på scenen og optræder for publikum. De genkender sangene fra øveforløbet og deltager ud fra deres eget niveau.

Vi oplever, at børnene er stolte af at skulle optræde, og at de finder tryghed i at være en del af fællesskabet, når de står sammen på scenen.

Analyse og fortolkning: Barnets perspektiv

Børnene oplever genkendelighed og tryghed gennem hele forløbet. De får mulighed for at deltage på forskellige måder og i eget tempo.

I processen ser vi, at børnene udvikler sig ved at:

- Blive mere trygge ved at stå frem foran andre
- Turde deltage mere aktivt i fællessangen
- Opleve glæde og stolthed ved at optræde
- Styrke deres sociale fællesskab

Det pædagogiske perspektiv

Vi arbejder med at give børnene erfaringer med at være en del af et lokalt fællesskab gennem gentagelse, tryghed og fælles oplevelser.

Vi understøtter deltagelse ved at skabe strukturerede og genkendelige rammer, hvor alle børn kan være med på deres eget niveau.

Sammenfatning

Forløbet viser, hvordan samarbejde med lokalsamfundet kan styrke børns fællesskab, mod og deltagelse.

Vi ser, at børnene udvikler både tryghed, stolthed og lyst til at deltage i fælles aktiviteter gennem processen.

Fremadrettet

Fremover vil vi fortsætte med at bruge lokale arrangementer som en del af det pædagogiske læringsmiljø og arbejde med, hvordan børnene kan få endnu mere medindflydelse i forløbet.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Fysisk, æstetisk og psykisk børnemiljø – sådan arbejder vi i hverdagen

I vores børnehuse arbejder vi med at skabe en hverdag, hvor børnene kan deltage i leg, rutiner og aktiviteter ud fra deres egne forudsætninger. Vi tilrettelægger dagen, så der både er plads til fællesskab, mindre grupper og ro til fordybelse.

Fysisk børnemiljø

I hverdagen laver vi aktiviteter, hvor børnene kan bruge kroppen både inde og ude.

Indendørs laver vi ofte motorikbaner, hvor børnene kan hoppe, kravle, balancere og bevæge sig på forskellige måder. Vi deltager sammen med børnene og hjælper dem, hvis de har brug for støtte eller mod til at prøve nye udfordringer.

Vi arbejder også i mindre grupper ved borde, hvor børnene klipper, limer, tegner og øver finmotorik gennem kreative aktiviteter.

Udendørs bruger vi legepladsen aktivt. Her klatrer børnene, gynger, rutsjer og leger i sandkassen. Vi er tæt på børnene og støtter dem i leg og samspil, når der er behov for det.

Æstetisk børnemiljø

I hverdagen bruger vi visuelle støtteformer, så børnene kan se, hvad der skal ske, og hvor tingene hører til.

Vi bruger piktogrammer ved spisepladser, garderobe og dagens aktiviteter, så børnene kan genkende rutiner og blive mere selvstændige i hverdagen.

På legetøjskasserne er der billeder, så børnene selv kan finde det legetøj, de vil lege med, og selv være med til at rydde op igen.

Vi indretter stuerne med tydelige legezoner. Nogle børn leger på gulvet, andre bygger LEGO ved bordet, og andre kan trække sig til et roligt hjørne med puder, hvis de har brug for en pause.

Vi ændrer løbende indretningen, så rummet passer til børnegruppen og deres lege og interesser.

Psykisk børnemiljø

I hverdagen er vi tæt på børnene og støtter dem i relationer, følelser og deltagelse i fællesskabet.

Når et barn bliver utrygt eller ked af det, sætter vi os ved siden af barnet og hjælper det med at finde ro. Vi sætter ord på situationen, så barnet får hjælp til at forstå, hvad der sker.

Vi hjælper børn ind i lege og fællesskaber ved at støtte kontakten til andre børn og ved at være tæt på i starten af legen, hvis det er nødvendigt.

Om formiddagen arbejder vi i mindre grupper, så der er mere ro og tid til det enkelte barn. Det giver bedre mulighed for nærvær, guidning og deltagelse.

Vi giver tid til overgange i hverdagen, fx om morgenen og ved afhentning. Nogle børn har brug for længere tid og ekstra støtte, og det tager vi hensyn til i praksis.

Vi har løbende kontakt med forældrene, og hvis vi bliver bekymret for et barn, tager vi en dialog tidligt, så vi sammen kan støtte barnet bedst muligt.

Vi har hele tiden fokus på *Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø*. Efterhånden som vi arbejder med dette i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi inddrager børnenes oplevelser og perspektiver, når vi løbende vurderer og udvikler kvaliteten af børnemiljøet, som en del af arbejdet med at skabe trygge og udviklende læringsmiljøer.

Praksisfortælling fra Eventyrhuset – Tegne/skolebord og nye legefællesskaber forår 2026

Indledning – begyndelse

I børnehaven har vi arbejdet med at justere vores læringsmiljø på stuen, så flere børn får mulighed for at deltage i rolige og fordybende lege. Vi besluttede derfor at etablere et nyt tegne/ skolebord i rummet.

Bordet blev indrettet med materialer til tegning, skrivning og “skoleleg”. Der er også en plakat med hop om bord alfabetet, som de kommer til at kende, når de skal i børnehaveklasse. Flere af de ældste børn begyndte hurtigt at bruge bordet og lege skole sammen.

Hændelse – handlingsforløb

Efter at bordet blev sat op, kunne vi se, at det hurtigt blev et samlingspunkt for en gruppe af børn. De ældste børn satte sig ved bordet og begyndte at lege skole, hvor de skrev, tegnede og øvede bogstaver.

Det nye læringsmiljø fik betydning for hele gruppen, da nogle af de yngre piger begyndte at deltage i legen omkring skolebordet. Efterhånden blev der udfordringer med pladsen ved bordet, så fandt pigerne på at bruge taburetterne som ekstra borde.

Som medarbejder havde jeg en oplevelse af, at et barn gik rundt uden at have nogle at lege med, og jeg var bekymret for, om barnet kedede sig. Efterfølgende blev det tydeligt, at barnet i stedet stille og observerende havde fulgt med i, hvad de andre børn lavede ved bordet, især de børn, som legede skole.

Barnet blev nysgerrig på det, de andre børn lavede, og begyndte at være interesseret i at skrive sit navn. Barnet spejlede tydeligt de andre børn, som var i gang med “skolelegen”.

Analyse og fortolkning

Situationen viser, hvordan indretning af læringsmiljøet i børnehøjde har stor betydning for børns deltagelse og motivation. Når aktiviteten gøres let tilgængelig og selvvalgt, øges børnenes engagement markant.

Børnenes kreative brug af taburetter som ekstra borde, viser deres evne til at tilpasse omgivelserne og skabe egne læringsrum. Det peger på, at et fleksibelt miljø understøtter både leg og læring.

Fortællingen kan fortolkes som et eksempel på, at børns læring styrkes, når aktiviteter ikke kun er voksenstyrede, men bliver en del af det frie valg i hverdagen. Når tegne- og skolemiljøet placeres i børnehøjde, bliver det en naturlig del af børnenes leg frem for en opgave.

Det er særligt interessant, at børn, der tidligere ikke viste interesse, pludselig deltager aktivt, når rummet inviterer til det. Det viser, hvordan læringsmiljøet kan have en afgørende betydning for motivation og udvikling.

Barnets perspektiv

Barnet havde i starten brug for tid til at observere det, de andre børn lavede ved bordet. Efterhånden blev barnet nysgerrig på aktiviteten og begyndte selv at vise interesse for at skrive sit navn. Det blev en aktivitet, barnet kunne gå til og gentage, og barnet oplevede succes i at kunne genkende og skrive sit eget navn.

Fra børnenes perspektiv opleves tegne/skole området som et spændende og tilgængeligt sted, hvor man kan være sammen med venner og prøve sig frem uden pres. Det bliver en del af legen fremfor en voksenstyret aktivitet.

Voksenperspektivet

Som voksne havde vi fokus på at justere læringsmiljøet, så det blev mere inviterende til leg, nysgerrighed og fordybelse. Vi oplevede, at selv små ændringer i indretningen kan have stor betydning for børnenes deltagelsesmuligheder og engagement.

Da vi etablerede et tegne-/skolebord i børnehøjde, blev aktiviteten mere synlig, tilgængelig og let at gå til for børnene. Bordet blev hurtigt et naturligt samlingspunkt, hvor børnene selv kunne vælge at deltage uden at blive guidet ind i aktiviteten.

Fra et voksent perspektiv blev det tydeligt, at et mere struktureret og tydeligt læringsmiljø skaber bedre rammer for ro, fordybelse og selvinitieret læring. Vi så, at børn, som tidligere ikke opsøgte denne type aktivitet, begyndte at vise interesse og gradvist tog del i det, der foregik omkring bordet.

Sammenfatning

Praksisfortællingen viser, hvordan en ændring i læringsmiljøet kan skabe nye deltagelsesmuligheder for børn.

Tegne-/skolebordet blev et samlingspunkt, hvor børnene inspirerede hinanden, og hvor et barn gik fra perifer deltagelse til aktivt fællesskab.

Vi ser, at små justeringer i rummet kan have stor betydning for børns trivsel, læring og sociale deltagelse.

Afslutning

Vi så, at bordet skabte et attraktivt læringsmiljø, hvor børnene kunne fordybe sig og inspirere hinanden. Barnet oplevede succes ved at kunne skrive sit navn og blev en del af fællesskabet omkring bordet.

Fremadrettet

Fremover vil vi fortsat arbejde med at justere rummets indretning, så der skabes flere muligheder for fordybelse og forskellige typer legefællesskaber.

Vi vil være opmærksomme på, hvordan børn bevæger sig mellem periferi og aktiv deltagelse, og hvordan vi som voksne kan understøtte denne bevægelse gennem læringsmiljøet.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Som tidligere beskrevet, har vi i Faaborg-Midtfyn kommune udviklet et værktøj - *Læringsblomsten*, som hjælper os med at holde styr på de lovfastsatte temaer og mål i den pædagogiske læreplan, når vi planlægger vores hverdag med børnene, og reflekterer over sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer vi skaber og børnenes læring.

Her kan du få en præsentation af [Læringsblomsten](#)

På de følgende sider folder vi læringsblomsten ud, idet vi gennemgår læreplanens 6 indholdstemaer og de 12 mål. Under hvert tema finder du eksempler på, hvad der kendetegner de læringsmiljøer, som personalet stræber efter at skabe, samt hvad børnene skal have mulighed for at opleve i deres hverdag sammen med kammerater og personale.

I afsnittet om evalueringskultur, kan du læse mere om, hvordan vi evaluerer vores pædagogiske praksis og følger op, så vores læringsmiljøer bedst muligt understøtter børnenes brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Her kan du se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Alsidig personlig udvikling*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- Der er præget af omsorg og tryghed samt appellerer til nysgerrighed
- Der understøtter samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale samt børn imellem
- Hvor alle udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden gennem leg og aktiviteter – på tværs af alder, køn, social og kulturel baggrund

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- At have mod på livet samt erfaringer med sociale positioner og demokratiske processer
- At være nysgerrige og føle sig trygge i verden, så de kan holde fast, prioritere og fordybe sig med tillid til egne potentialer
- At kunne engagere sig samt lege og deltage i forskellige fællesskaber, hvor de kan få hjælp til at regulere deres følelser og håndtere både med- og modgang

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres alsidige personlige udvikling.

Praksisfortælling fra Oasen: Fra ble til toilet – barnets egen vej til selvstændighed

Indledning – begyndelse forår 2026

I børnehaven havde vi et barn, som brugte ble og ikke selv viste interesse for at gå på toilettet eller for at smide bleen.

Vi havde derfor fokus på at skabe nysgerrighed omkring kroppen og toiletbesøg gennem hverdagens dialog og bøger.

Hændelse – handlingsforløb

Vi introducerede en bog i børnehaven, som handler om at gå på toilettet. Bogen blev læst sammen med barnet flere gange.

Barnet viste stor interesse, når vi læste bogen, og lyttede koncentreret til historien. Barnet kommenterede ikke selv, at det ville prøve noget nyt, men var tydeligt optaget af indholdet.

I dagene efter begyndte vi at se en ændring. Barnet tog selv initiativ og sagde, at det ikke længere ville have ble på.

Fra den ene dag til den anden gik barnet selv over til at bruge toilet og smede bleen. Vi voksne var tæt på og støttede barnet i overgangen ved at være tilgængelige og give ro og tryghed.

Afslutning

Barnet gennemførte overgangen fra ble til toilet hurtigt og selvstændigt, og viste efterfølgende stolthed og glæde ved at mestre den nye situation.

Barnet virkede trygt i processen og søgte selv toilettet i hverdagen.

Analyse og fortolkning

Børneperspektivet

Fra barnets perspektiv var det ikke et aktivt ønske om at smide bleen i starten, men en nysgerrighed opstod gennem bogen. Barnet blev optaget af fortællingen og fik gennem gentagelser en forståelse af, hvad det vil sige at bruge toilet.

Barnet oplevede efterfølgende en hurtig succes og en følelse af at kunne selv.

Voksenperspektivet

Fra det pædagogiske perspektiv var fokus at skabe nysgerrighed og tryghed omkring en naturlig overgang i barnets udvikling.

Vi brugte bogen som et pædagogisk redskab til at understøtte barnets interesse, uden pres, og vi støttede barnet i at lykkes, da initiativet kom.

Sammenfatning

Praksisfortællingen viser, hvordan et enkelt pædagogisk greb som en bog kan understøtte barnets alsidige personlige udvikling.

Barnet gik fra at være uinteresset i toiletbrug til selvstændigt at smide bleen og bruge toilet, hvilket styrkede barnets selvstændighed, kropsbevidsthed og oplevelse af mestring.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og være med til at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Her kan du se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Social udvikling*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- Der er inspirerende, udfordrende og foranderlige samt præget af leg og demokratiske praksisser med nærværende, vidende og nysgerrige voksne
- Hvor alle er aktive medspillere og udviklere af fællesskaber i empatisk samspil med andre børn og voksne - såvel i som uden for dagtilbuddet
- Hvor børnenes egne perspektiver inddrages og mødes med anerkendelse og respekt, når forskelligheder indgår som værdifulde for fællesskabet

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- At blive mødt, respekteret og anerkendt, som dem de er i fællesskaber, hvor de kan udtrykke deres følelser og tanker og blive forstået
- At have gode venner og værdi i sig selv, når de deltager i fælles beslutninger og dannes i mødet med det, der er anderledes end dem selv

- At tage hensyn, eksperimentere, udforske, møde modstand og forskelligheder i trygge rammer sammen med gode kammerater og hjælpsomme voksne
- At være kendte i og trygge ved lokalmiljøet samt bekendt med forskellige kulturtilbud og muligheder i området

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres sociale udvikling.

Miniprojekt fra Eventyrhuset: Hjernesmart pædagogik og de 5 farver som fælles sprog i børnegruppen februar 2026

Kort beskrivelse af projektet

I projektet har vi arbejdet med at styrke børnenes sociale kompetencer og deres måde at kommunikere med hinanden på. Vi har haft fokus på, at børnene i perioder brugte et hårdt og nedladende sprog overfor hinanden, hvilket påvirkede fællesskabet negativt.

Vi har derfor introduceret "hjernesmart pædagogik" og de 5 farver som et fælles visuelt sprog for følelser og adfærd. Det har givet børnene nye måder at forstå sig selv og hinanden på i hverdagen.

Personalets udviklingsfokus

- At udvikle et fælles pædagogisk sprog for følelser og adfærd
- At støtte børnene i at forstå egne og andres reaktioner
- At arbejde forebyggende i konfliktsituationer
- At styrke børnenes sociale forståelse gennem visuelle redskaber

Miniprojektets fokus

- Sociale kompetencer i børnefællesskabet
- Kommunikation og konflikthåndtering
- Følelsesforståelse gennem visuelle redskaber
- Udvikling af empati og selvregulering

Projektdeltagere

Alle børn i børnegruppen samt det pædagogiske personale.

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

- Barnet udvikler forståelse for egne og andres følelser
- Barnet får et konkret sprog til at udtrykke sig i sociale situationer
- Barnet får støtte til at indgå i fællesskaber på en mere hensigtsmæssig måde
- Barnet oplever større tryghed i konflikter gennem fælles sprog

Læringsblomstens pædagogiske grundlag – professionelt perspektiv

Vi arbejder med at skabe strukturer og redskaber, der understøtter børnenes sociale læring i hverdagen. De 5 farver bruges som et fælles visuelt og pædagogisk redskab, der gør det lettere for børn og voksne at tale om følelser og adfærd uden fokus på skyld.

Vi arbejder løbende med at støtte børnene i konfliktsituationer ved at sætte ord på det, der sker, og ved at guide dem ind i mere hensigtsmæssige måder at reagere på.

Evaluering af projektet

Vi oplever, at børnene i højere grad begynder at bruge farverne i deres daglige kommunikation. De kan bedre sætte ord på egne og andres reaktioner, og vi ser en begyndende forståelse for følelser i fællesskabet.

Et eksempel er, at et barn spørger en voksen: "Er du nu ved at blive sort?", hvilket viser, at barnet aktivt anvender det fælles sprog.

Refleksion over praksis

Det har haft betydning, at vi har arbejdet med et visuelt og konkret redskab fremfor kun dialog. Børnene har haft lettere ved at forstå at bruge farverne i praksis, og det har gjort det muligt at arbejde mere forebyggende i konfliktsituationer.

Sammenhæng mellem læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse

Når børn får et fælles sprog for følelser og adfærd, styrker det deres sociale forståelse og evne til at indgå i fællesskaber. Det har skabt mere ro i gruppen, bedre kommunikation og større mulighed for at støtte hinanden i hverdagen.

Opfølgning

Vi vil fortsætte med at bruge de 5 farver i hverdagen og arbejde videre med at understøtte børnenes forståelse af følelser i både leg og konfliktsituationer.

Vidensdeling

Erfaringerne deles løbende i personalegruppen, så vi kan bruge det fælles sprog konsekvent på tværs af stuer og situationer.

Øvrige tanker og forståelser

Projektet viser, at visuelle og konkrete redskaber kan være en vigtig støtte i arbejdet med sociale kompetencer og fællesskab i børnegruppen.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Her kan du se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Kommunikation og sprog*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- Hvor voksne anvender et nuanceret og nærværende sprog samt sikrer alles mulighed for at indgå i sproglige samspil og dialoger på tværs af alder, køn, modersmål og social baggrund
- Hvor alle har adgang til såvel analoge som digitale bøger, spil og skriveredskaber, som kan anvendes med og uden voksnes hjælp
- Hvor de fysiske rammer giver plads til samtaler af høj kvalitet i leg, rutiner og planlagte aktiviteter, og voksne sikrer alle lige deltagelsesmuligheder ved at gå bagved, ved siden af eller foran i samvær og aktiviteter

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- Positive, nærværende voksne og kammerater, der justerer deres opmærksomhed i forhold til dem og kammeraterne, mens de øver sig i at spørge, lytte og tilbyde relevante svar til hinanden
- Erfaringer med at sprogliggøre deres tanker og behov og at være inddraget i det sociale samvær, så de opbygger stærke relationer på tværs af alder, køn, modersmål og social baggrund
- At både kroppen, talen og skriftsproget er i brug, når vi udforsker vores ideer, relationer og fælles omverden

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres kommunikation og sprog.

Miniprojekt i Eventyrhuset: Dagen i dag – små samlinger med større deltagelse

Kort beskrivelse af projektet

Vi har valgt at ændre organiseringen af vores daglige samling ved at dele den fælles tavle op i tre mindre samlinger ved hvert bord.

Formålet har været at skabe mere ro og give flere børn mulighed for aktiv deltagelse, uden at de føler sig udstillet i en stor gruppe.

Personalets udviklingsfokus

- At skabe deltagelsesmuligheder for alle børn i samlingen
- At give børnene mere taletid og mulighed for at blive hørt
- At arbejde med dialog frem for envejskommunikation
- At tilpasse samlingen til børnenes forskellige forudsætninger

Miniprojektets fokus

- Inklusion i fællesskabet
- Deltagelse i mindre grupper
- Sprog og dialog i hverdagen
- Struktur og ro i samlingen

Projektdeltagere

Alle børn og voksne på stuen

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Kommunikation og sprog

- Børnene oplever, at de bliver lyttet til og får taletid

- Børnene deltager i dialog og øver turtagning
- Børnene udvikler deres sprog gennem samtale

Alsidig personlig udvikling

- Børnene får mod til at deltage i samlingen
- Børnene oplever, at det er trygt at sige noget – også hvis man er usikker
- Børnene udvikler selvstændighed ved at have ansvar for “dagens tavle”

Social udvikling

- Børnene oplever at være en del af et mindre fællesskab
- Børnene øver sig i at lytte til hinanden og tage hensyn
- Børnene hjælper hinanden og indgår i dialog

Læringsblomstens pædagogiske grundlag – professionelt perspektiv

Kommunikation og sprog

Vi organiserer samlingen i mindre grupper for at sikre, at alle børn får mulighed for at komme til orde.

Vi understøtter børnene ved at:

- Bruge piktogrammer og visuelle redskaber
- Stille åbne og guidende spørgsmål
- Hjælpe børnene med at sætte ord på
- Arbejde med turtagning

Børnene er aktivt deltagende i at lave dagens tavle, hvilket kobler sprog og handling i en meningsfuld sammenhæng.

Evaluering af projektet

Vi oplever, at organiseringen i mindre grupper har haft stor betydning for børnenes deltagelse. Flere børn er blevet aktive i samlingen, og især børn med sproglige udfordringer eller usikkerhed har fået lettere ved at deltage.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Den ændrede struktur har skabt mere ro og nærvær i samlingen.

Vi ser, at:

- Alle børn deltager aktivt – enten som den der har tur eller som lyttende deltager
- Børnene får mere taletid og indgår i dialog

- Børnene viser større interesse for hinanden
- Børnenes ordforråd udvikler sig gennem samtaler

Der er skabt et trygt læringsmiljø, hvor børnene tør byde ind og hjælpe hinanden.

Opfølgning

Vi vil fortsætte med organiseringen i mindre grupper og løbende justere samlingen i forhold til børnegruppens behov.

Vidensdeling

Erfaringerne deles i personalegruppen, så organiseringen kan anvendes i andre sammenhænge, hvor der er behov for øget deltagelse og ro.

Øvrige tanker og forståelser

Projektet viser, at små ændringer i organiseringen af hverdagen kan have stor betydning for børnenes deltagelse, trivsel og læring.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop,

herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Her kan du se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Krop, sanser og bevægelse*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- Med plads til kropslig udfoldelse og mangfoldighed, hvor børnenes behov og initiativer følges og kropslig sundhed understøttes
- Hvor der udvises glæde ved bevægelse, og voksne muliggør kropslig udfoldelse ude som inde samt sikrer plads til både store armbevægelser og ro til fordybelse
- Hvor alle sanser påskønnes og udfordres, så børnene får erfaringer med kropslige fornemmelser og følelser gennem leg, rutiner og aktiviteter

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- At mestre overgange mellem ro og bevægelse og nyde begge dele
- At tage initiativer til leg og eksperimenter med krop og sanser samt have tillid til og glæde ved bevægelse og sansede indtryk
- At kende til og forstå deres krops funktioner og behov samt reagere hensigtsmæssigt på sanseindtryk og kroppens signaler

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på deres kroppe, sanser og bevægelse.

Praksisfortælling fra Eventyrhuset: Bevægelse og udholdenhed i gymnastiksalen

Indledning

På skift har grupperne en dag i gymnastiksalen. Vi ønsker at give børnene erfaringer med krop, bevægelse og udholdenhed, samtidig med at der er plads til både voksenstyrede aktiviteter og børnenes egne valg.

Hændelse – handlingsforløb

Vi går sammen hen til gymnastiksalen, som er en længere gåtur gennem skolen. Turen dertil er en del af aktiviteten, hvor børnene øver sig i at gå samlet og mærke deres egen udholdenhed.

I gymnastiksalen har vi lavet forskellige stationer med bevægelser. Der er også andre aktiviteter, som leges med børnene, fx fangeleg, brug af ribber og faldskærm og nogle gange er der også plads til afslapning. Derudover er der også mulighed for, at børnene selv vælger dele af legen.

Vi oplever, at børnene er meget motiverede for at være i gymnastiksalen, og at de i høj grad deltager aktivt i bevægelsesaktiviteterne.

Afslutning

Efter aktiviteterne går vi tilbage til børnehaven. Flere børn viser tegn på at være trætte i kroppen, men også glade og tilfredse. Vi oplever, at børnene har fået brugt kroppen og haft positive erfaringer med bevægelse og fællesskab.

Analyse og fortolkning

Hvad er barneperspektivet i fortællingen – Hvad er voksenperspektivet i fortællingen

Børneperspektivet

Børnene oplever glæde ved bevægelse og ved at være i gymnastiksalen. Samtidig kan det være udfordrende at skulle deltage i aktiviteter, der er fastlagt på forhånd. Børnene motiveres særligt, når de også har mulighed for medbestemmelse og leg.

Voksenperspektivet

Vi arbejder med at skabe en balance mellem aktiviteter, børnene selv vælger, og aktiviteter vi sætter rammer for. Vi er opmærksomme på at støtte børnene i at deltage i det, de skal, samtidig med at vi tager hensyn til deres motivation og forudsætninger.

Gåturen til gymnastiksalen bliver brugt som en del af det pædagogiske læringsmiljø, hvor børnene får erfaring med udholdenhed og fællesskab.

Sammenfatning

Praksisfortællingen viser, hvordan arbejdet med krop, sanser og bevægelse kan foregå i hverdagen gennem både planlagte aktiviteter og bevægelse undervejs. Ved at kombinere struktur og medbestemmelse skaber vi deltagelsesmuligheder for alle børn og understøtter deres trivsel, udvikling og glæde ved at bruge kroppen.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Her kan du se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Natur, udeliv og science*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- Der understøtter spontan glæde ved naturen, og hvor bæredygtige praksisser udfoldes
- Hvor børnenes lyst til at udforske naturfænomener og lege med tal, former og mængdeopfattelser anerkendes og mødes relevant.
- Hvor børnene får erfaringer med at genkende, undres og udtrykke sig om årsag, virkning og andre forklaringer på sammenhæng, mens voksne etablerer en bro mellem konkrete oplevelser og naturvidenskabens forståelser og begreber

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- Glæde ved og forbundenhed med naturen samt kendskab til naturvidenskabeligt og matematisk funderede begreber og forklaringsmodeller.

- Erfaringer med at observere og undersøge naturfænomener i den nære og større omverden
- Begyndende forståelse for betydningen af bæredygtig udvikling samt mine muligheder for selv at bidrage

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på natur, udeliv og science.

Praksisfortælling: Science – vi eksperimenterer sammen

Indledning – begyndelse

På stuen har vi arbejdet med et science-forløb, hvor børnene får mulighed for at eksperimentere og være nysgerrige på, hvordan ting fungerer. Vi ønskede at give børnene erfaringer med at undersøge, stille spørgsmål og finde svar gennem konkrete aktiviteter.

Hændelse – handlingsforløb

Vi laver forskellige små eksperimenter sammen med børnene. Det kan fx være at blande vand og farver, undersøge hvad der flyder og synker, eller se hvad der sker, når vi tilsætter bagepulver og eddike.

Børnene er aktive deltagere og kommer med deres egne bud på, hvad der vil ske. Nogle børn observerer først, mens andre hurtigt vil prøve selv. Vi giver plads til begge dele og støtter børnene i at være nysgerrige.

Undervejs sætter vi ord på det, der sker, og stiller spørgsmål som: “Hvad tror du, der sker nu?” og “Hvorfor mon det bobler?”

Vi oplever, at børnene gentager eksperimenterne flere gange og taler med hinanden om det, de ser og oplever.

Afslutning

Aktiviteten afsluttes med, at vi samler op sammen med børnene og taler om, hvad vi har set. Flere børn viser fortsat interesse og tager erfaringerne med videre i deres leg.

Analyse og fortolkning

Hvad er barneperspektivet i fortællingen – Hvad er voksenperspektivet i fortællingen

Børneperspektivet

Børnene får mulighed for at være undersøgende og nysgerrige. De oplever glæde ved at eksperimentere og se, at der sker noget uventet. Det giver dem en oplevelse af at kunne være med til at opdage og forstå verden omkring dem.

Voksenperspektivet

Vi skaber et læringsmiljø, hvor der er plads til at undre sig og prøve sig frem. Vi støtter børnene i deres nysgerrighed ved at stille åbne spørgsmål og give tid til fordybelse. Vi er opmærksomme på at følge børnenes spor og bygge videre på deres interesse.

Sammenfatning

Praksisfortællingen viser, hvordan science kan indgå i hverdagen gennem leg og eksperimenter. Børnene får erfaring med at undersøge, stille spørgsmål og dele oplevelser med hinanden, hvilket understøtter deres læring, nysgerrighed og deltagelse i fællesskabet.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Her kan du se nogle pejlemærker for, hvordan vi arbejder med vores pædagogiske læringsmiljø, så det tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og understøtter de to pædagogiske mål for temaet *Kultur, æstetik og fællesskab*, i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- Hvor alle får oplevelser og erfaringer med egne og andres kulturelle normer, traditioner og værdier både som aktive deltagere og tilskuere
- Hvor de fysiske rammer og et varieret udbud af materialer og medier inspirerer til at være undersøgende og skabende på tværs af alder, køn samt social og etnisk baggrund
- Hvor voksne gennem samskabende praksisser understøtter engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed i forhold til æstetiske ind- og udtryksformer

Børnene i vores dagtilbud skal opleve

- At få aktiveret sanser og følelser i samvær med kammerater og voksne - såvel i som uden for dagtilbuddet
- Scene- og billedkunst, film, musik og litteratur samt mulighed for at deltage både som tilskuer og udøver
- Adgang og kendskab til forskellige materialer og medier samt mulighed for at udfolde sig skabende og undersøgende med og uden voksne

Efterhånden som vi arbejder med temaets mål i praksis, indsætter vi herunder Miniprojektbeskrivelser og Praksisfortællinger, der viser, hvordan vi arbejder med børnenes brede læring med særligt fokus på kultur, æstetik og dannelse.

Miniprojekt i Eventyrhuset: H.C. Andersen – kreativitet, fortælling og fællesskab **Kort beskrivelse af projektet**

Vi har arbejdet med et fælles emne i hele huset med udgangspunkt i to eventyr af H.C. Andersen. Projektet blev afsluttet med en fernisering, hvor forældre, søskende, bedsteforældre, borgere fra lokalsamfundet og skolen blev inviteret.

Børnene har arbejdet med forskellige kreative og æstetiske udtryk. På de yngste stuer blev der arbejdet med *Den lille havfrue*, hvor rummet blev forvandlet til et havunivers med havfruer, muslingeskaller og lyd af havheksens sang. Børnene indtalte også dele af historien, som kunne høres via QR-koder.

Mellem- og storgruppen arbejdede med *Fyrtøjet*, hvor de blandt andet lavede skuespil, som blev filmet og vist til ferniseringen. Derudover blev der arbejdet med silhuetter, figurer og rekvisitter som guld-, sølv- og kobbermønter.

På dagen var der café, og der blev skabt en helhedsoplevelse med udstillinger og aktiviteter i hele huset.

Personalets udviklingsfokus

Vi har haft fokus på at skabe et læringsmiljø, hvor alle børn kunne deltage aktivt gennem forskellige udtryksformer.

Vi ønskede at arbejde mere med æstetiske læreprocesser, hvor børnene både kunne skabe, opleve og formidle.

Derudover havde vi fokus på at inddrage lokalsamfundet og skabe en fælles oplevelse omkring børnenes arbejde.

Miniprojektets fokus

- At give børnene erfaringer med fortælling og kultur
- At arbejde med kreative og æstetiske udtryk
- At skabe deltagelsesmuligheder for alle børn
- At styrke børnenes mod til at vise noget frem

Projektdeltagere

Alle børn og voksne i huset samt forældre, søskende, bedsteforældre, lokalsamfund og skole

Læringsblomstens temaer og mål – Børneperspektiver

Kultur, æstetik og fællesskab

Børnene oplever at være en del af noget fælles og arbejder med kulturelle fortællinger gennem kreative processer.

Kommunikation og sprog

Børnene bruger sproget aktivt gennem fortælling, dialog og indtaling af historier.

Social udvikling

Børnene samarbejder om fælles projekter og oplever fællesskab på tværs af grupper.

Alsidig personlig udvikling

Børnene oplever stolthed ved at vise deres arbejde frem og være en del af noget større.

Læringsblomstens pædagogiske grundlag, temaer og mål – Professionelt perspektiv

Vi har arbejdet med at skabe et læringsmiljø, hvor børnene kan deltage på forskellige måder og i eget tempo.

Vi har været nærværende og støttende i processerne og har haft fokus på at følge børnenes initiativer og interesser.

Vi har arbejdet med at koble leg, læring og kreativitet, så børnene får erfaringer gennem deltagelse.

Evaluering af projektet Refleksion over praksis

Vi oplever, at børnene var meget engagerede i projektet og deltog aktivt i de forskellige aktiviteter. De viste stor interesse for både historierne og de kreative processer.

Sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Læringsmiljøet gav mulighed for både fordybelse, fællesskab og kreativ udfoldelse. Børnene udviklede sig gennem deltagelse og fik erfaringer med at skabe og formidle noget til andre.

Opfølgning

Vi vil arbejde videre med projekter, hvor der er mulighed for at kombinere kreativitet, fortælling og fællesskab. Vi vil også fortsat have fokus på at inddrage lokalsamfundet.

Vidensdeling

Erfaringerne deles internt i huset og kan bruges som inspiration til fremtidige projekter.

Øvrige tanker og forståelser

Projektet viste, at børnene får meget ud af at arbejde med et fælles tema over tid, hvor der er en tydelig afslutning. Gennem forløbet har børnene haft mulighed for at fordybe sig i fortællingerne, gentage aktiviteter og udvikle deres idéer i takt med, at projektet skred frem. Det har givet dem en oplevelse af sammenhæng og mening i det, de har arbejdet med.

Ferniseringen gav børnene en stærk oplevelse af stolthed og værdi i det, de havde skabt. Det at kunne vise deres produkter frem for forældre, søskende, bedsteforældre, lokalsamfundet og skolen gjorde arbejdet mere betydningsfuldt for børnene. Vi oplevede, at børnene trådte mere frem, turde vise deres ting og i højere grad satte ord på deres egne oplevelser.

Samtidig styrkede det børnenes oplevelse af at være en del af et fællesskab, hvor deres bidrag har betydning. Det har haft en positiv indvirkning på deres selvtillid, deres mod til at udtrykke sig og deres lyst til at deltage i fremtidige projekter.

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringskultur?

Her beskriver vi, hvordan vi arbejder med den løbende pædagogiske læreplanlægning, samt hvordan forældre og bestyrelse inddrages i evaluering og opfølgning. Formålet med den løbende planlægning og evaluering er at etablere og regulere vores pædagogiske læringsmiljøer, så børnene trives, lærer, udvikler sig og dannes optimalt. Vi præsenterer her nogle af de metoder og værktøjer vi anvender til dokumentation, refleksion og evaluering af de pædagogiske læringsmiljøer - i relation til vores vurdering af børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

I vores hverdag arbejder vi med løbende refleksion over aktiviteter og situationer. Det sker både under og efter dagens forløb, hvor vi som voksne justerer praksis, hvis vi ser, at noget ikke fungerer for børnegruppen eller det enkelte barn. Det kan fx være ændringer i grupper, tempo, støtte eller struktur i aktiviteten.

Vi bruger Sparks Blomst som et fælles visuelt refleksionsredskab, hvor vi sammen drøfter vores aktiviteter. Her evaluerer vi, hvordan aktiviteten har været, og hvad vi har fået ud af aktiviteten, og hvad vi skal være opmærksomme på fremadrettet.

Derudover arbejder vi med indsatsplaner, som vi løbende følger op på og justerer. Her sikrer vi, at vores pædagogiske indsatser omkring enkelte børn eller grupper hele tiden tager udgangspunkt i børnenes aktuelle behov og udvikling.

Forældre inddrages gennem daglig dialog, forældresamtaler og opfølgning ved behov, så vi sammen kan understøtte barnets trivsel og udvikling. Bestyrelsen inddrages gennem møder, hvor vi orienterer om det pædagogiske arbejde og udviklingen af læringsmiljøerne, og hvor der er mulighed for dialog og input.

Vores evalueringskultur er stadig under udvikling, men den er allerede en integreret del af den daglige pædagogiske praksis, hvor vi løbende justerer og udvikler vores læringsmiljøer.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan?

Materialet fra de løbende evalueringer, som er beskrevet i forrige afsnit, anvendes som dokumentation for evaluering af det samlede arbejde med den pædagogiske læreplanlægning, der

ifølge dagtilbudsloven skal foretages mindst hvert andet år. Formålet med samlede evaluering er at afdække og redegøre for, i hvilket omfang vi har levet op til det fælles pædagogiske grundlag og de tolv fælles mål under de seks læreplanstemaer.

I Landsbyordning Tre Ege arbejder vi løbende med evaluering af den pædagogiske læreplan i vores daglige praksis. Evaluering sker både i det daglige pædagogiske arbejde og mere overordnet gennem vores fælles evalueringsværktøjer.

Som nævnt bruger vi forskellige modeller til at reflektere over og justere vores pædagogiske praksis. Det betyder, at vi hele tiden tilpasser vores læringsmiljøer ud fra børnegruppens behov og den aktuelle situation.

I hverdagen foregår evalueringen gennem løbende faglige refleksioner i personalegruppen, hvor vi drøfter, hvad der virker, hvad børnene viser os, og hvad vi eventuelt skal justere.

Miniprojekter og praksisfortællinger indgår som en del af vores dokumentation og evaluering, hvor vi bliver klogere på, hvordan vores pædagogiske tiltag virker i praksis.

Vi evaluerer både løbende i hverdagen og mere samlet over tid, så vi sikrer, at vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Der udarbejdes et fælles evalueringdesign for alle dagtilbud i Faaborg-Midtfyn Kommune, som offentliggøres på kommunens hjemmeside FMK.dk